

Med fokus på omedveten skörhet

Årets konstnär: Marika Markström

Hon vill bortom våra egna livsbubblor. Hennes konst pekar på både det medvetna och omedvetna, den är avskalad, allt är skört.

Marika Markström är magister i fri konst. Hon är bosatt i Stockholm, men så ofta som möjligt återvänder hon till stillheten på Åland.

Vad jag mest längtar efter i mötet med konst, är att bli berörd. Helst så djupt berörd att orden inte längre sträcker sig till förklaringar. Att bara upplevelsen böljar kvar i långa efterdyningar.

Berörd, rentav drabbad, blir jag i mötet med Marika Markströms verk. De rör sig i och genom så många skikt att de fördjupas och förtätas till en upplevelse där orden blir fullständigt irrelevanta, överflödiga. Att det även visar sig att hennes konstnärskap vilar på ett gediget teoretiskt fundament och välformulerade

tankar bakom verken är helt i linje med djupet de förmedlar.

Marika Markström är född i Mariehamn 1987. Där har hon också vuxit upp. Hon har studerat på Bildkonstakademin i Helsingfors där hon tog sin kandidatexamen 2012 och efter det på Konsthögskolan i Malmö där hon utexaminerades som magister i fri konst.

Du arbetar huvudsakligen med måleri, skulptur, installation, video och ljud.

Du använder också utrymmet där verken visas väldigt medvetet. Vad kan du berätta om din process och hur du bygger upp helheter av olika uttrycksmedel och element?

– Ända sedan jag började med konst har jag arbetat i flera olika medier och haft ett stort fokus på verkens rumsliga egenskaper. Även om jag gör separata verk skapar de oftast en gemensam helhet i de rum de visas i.

Marika Markström i lermask inför en spontan filminspelning på Kökar. Lermasken blir en symbol för att anden är viktigare än egot, skriver hon.

Om man kokar ner det är det nog rörelser mellan medvetet – omedvetet och personligt – politiskt som jag oftast fokuserar på.

Ibland ser hon en hel scen med rummet redan från idéstadiet, men oftast kommer idéerna som bilder eller fragment av enskilda verk. Verkens konceptuella kontext framträder före eller efter de visuella idéerna, när något i den yttre eller inre världen börjat intressera hennes tankar.

Marika berättar att atmosfären i rummet där hon visar verken är minst lika viktig som de fysiska aspekterna – därför har ljud och ljus kommit att bli centrala i hennes arbete då de har en stark förmåga att påverka upplevelser. Dessutom får hon minst lika ofta auditiva idéer som visuella.

– Jag använder både tidlösa och arkaiska toner, symboler, uttryck och material som jag sedan kontrasterar med mera samtidsspecifika inslag. Jag försöker ändå behålla varje verks uttryck relativt minimalistiskt så att det inte blir för mycket att ta till sig på en gång för en betraktare.

Du arbetar mycket med kontraster – vilka är dina främsta och vad har lett dig till dem? Du har även samlat fragment i civilisationens gränsmarker, som du använder i dina verk. Vad upptäckte du där och hur har du gett det en konstnärlig gestaltning?

– Om man kokar ner det är det nog rörelser mellan medvetet – omedvetet och personligt – politiskt som jag oftast fokuserar på. Framförallt intresserar det mig hur idéer sprids och materialiseras - hur (o)medvetna mekanismer inom jaget och omvärlden samverkar och utkristalliserar sig i allt från normer till miljöförstöring, förakt för svaghet, utbrändhet och revolutioner.

Även kontrasterna immateriellt - materiellt, artificiellt – naturligt samt hårt – skört är återkommande i hennes konst.

Bakom allt detta ligger ett mångårigt intresse för människopsykets många dimensioner, förklarar hon.

Marika Markström: Good Year. →

Marika Markström: Blå aska. *Falling into/rising from gravity*.
Videoinstallation i Ålands museum.

Andliga frågor och ekologi i utvidgad definition (mental, social och miljörelaterad), ser hon ända från förhistoriens balanserade leverne till dagens rubbningar som vi fått främst till följd av narcissism, överdriven neoliberalism och ett segmenterat tänkande där vi inte kunnat se större sammanhang eller konsekvenserna av våra handlingar bortom den egna livsbubblan.

– Dessa fenomen kontra en holistisk syn är något jag blivit uppmärksam på i många sammanhang och de är väldigt centrala i mitt magisterarbete *Time to transform*, likaså i kommande projektet *Holobiont*.

År 2015 jobbade Marika med projektet *In the borderlands of civilization* som senare fortsatte i *Borderlands 2017–18*. Bakgrunden till dessa två var en association hon fick när hon passerade ett industriellt, kalt gränsområde mellan stad och land; i dessa ofta ödsliga trakter kan man inte sällan hitta urbana efterlämningar som tappats eller dumpats där obemärkt som om de vore utkristalliseringar av samtidens omedvetna.

Samtidigt framträder artificialiteten i dessa slitna fragment extra tydligt som just spår av vår kultur där de ligger utspridda likt postapokalyptiska fossiler.

Detta inspirerade först till en dikt, som sedan åtföljdes av installationer och målningar av fragment som hon samlade in, samt ljud- och videoverk.

I filmen *Borderlands* fokuserade Marika också på dessa platsers "psykogeografi" (hur fysiska miljöer påverkar oss känslomässigt, vilka människor som dras till vissa platser och således bidrar till platsens atmosfär), samt hur de industriella konstruktionerna materialiserade en konstlad hårdhet som samtidigt verkade skör.

– Detta såg jag som en reflektion av den tydliga kontrasten mellan hårdare och mjukare värderingar som finns i var och en av oss liksom i samhället i stort.

Du har också ställt ut på Åland. 17.II.2016–5.2.2017 visades din videoinstallation Falling into/Rising from gravity på utställningen (Im) materia tillsammans med Tii Heilimos glasskulpturer på Ålands konstmuseum. Berätta om verket. Din konst har en andlig dimension. Berätta om den.

– *Falling into/rising from gravity* är en videoinstallation där blåtonad aska faller i en evig loop:

I askan möts energi och materia, det ena övergår till det andra. Form ändrar skepnad och upplöses. Energi ansamlas och tar form. Askan är gränlandet för det levande och det döda. Men askan är inte död. Den

Marika Markström: Coniunctio.

Marika Markström: In the hands of.

bär på något som varit och något som blir till. Spår av minnen och grogrund för något nytt.

– Jag har alltid haft ett intresse för den andliga och omedvetna världen såväl inom konsten som generellt. Dels tack vare mammas och mina djupare diskussioner om psyke, ande, konst och samhälle och dels grundat i egna erfarenheter som kommer ur en andlig-konstnärlig-musikalisk-analytisk sensitivitet som jag delar med min finska släkt, ursprungligen från min synska mormorsmor Ilma Virtala som var författare och kristen teosof.

Kallet till konsten finns också att hitta i sensitiviteten hos Marika - den gör konstnären till en katalysator för kollektiva idéer som måste ut. Men sensitiviteten är inte bara av godo.

Mycket lidande och sjukdomar medföljer många högsensitiva i dag när världen är full av oljud, toxiner, orättvisor och annat onaturligt. Ett lidande som samtidigt är en kollektiv varning, en sorgklang.

När världen står och väger är det de högsensitiva som känner av det först, säger hon.

– En större sårbarhet gör också det lättare att känna andras lidande även bortom den närmsta sfären och inte bara människors utan även djurens och naturens sorg. Detta återkommer ofta i min konst och musik.

Marika Markström: Beyond enforced brokenness.

Marika Markström: Breaking free.

Marika Markström: Extracting gold from the dark.

Marika har också fått audiovisuella idéer vid ögonblick av överlåtelse, ofta när hon i sjukdom och utmattning känt att en slags bärande kraft eller nåd tar vid.

– Bland annat flera idéer som relaterar till aska och alkemi, som jag många gånger gett uttryck för i konsten. Nyligen, vid ett sådant tillfälle, såg jag för min inre blick hur flera lerobjekt som krossats i olika faser fylldes av ett slags andligt lysande (im)materia - i synen var det tenn och de objekt som var mest förstörda fylldes av mest metall.

Lerobjekten stod i svart, finmald aska och omslöts av 'mitt ljud och ljus' - vilket oftast är andligt avskalade vokaler och ett kallvitt sken i mörker.

– När jag såg detta visste jag genast vad jag skulle göra med lerskulpturerna som sprack i bränningen på Kökar – de enda verk jag kunde genomföra när jag var där på konstresidens tidigare i år.

Sedan har hon återkommande skildrat det Jung kallar individuationen – den eviga resan där vi varv på varv måste möta vårt omedvetna, integrera nya insikter och skala av

Marika Markström: Dive turning ancient.

tills vi är mer andligt och psykologiskt hela, även om vi aldrig kan bli fullständiga.

– Det pågående projektet Reattune handlar också om att skala av till kärnan, men då mer sett till kontemplation och att finna frid bortom de tjocka lagren av hets, stimuli och komplexitet vi omgärdar oss med i dag.

Fotnot: Verken utan titel är samtliga från serien Voices of the Unheard.

Henrika Lax
Bildkonstnär i Lemland Västerånga.

Marika Markström

Medbevittnande

En karaktär från bortom
Grå, Avskalad
Fragment av en uråldrig närvaro
Tyst, bortglömd
Som är här. Nu
För att förtälja något om
frånvaro och galenskap
Ackumulationen av bilder
Exponentiell acceleration
av nya material
Giftigt. Tempo
Berövade sin substans
Före detta organiska kroppar
fyllda med konstgjordheter
Overkliga, utan kopplingar
UPPSTOPPADE djur
Brist på funktion
Brist på Liv
Kollektiv sorg
Det är tid att förändras
Att hitta någonting genuint
Kanske även inom det syntetiska
En dynamisk utkristallisering
av blandningar
Nya, förgängliga former, Med stöd av
ändock tidlösa, immateriella
kärnor

Marika Markström i solen,
i skogen.